

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ
ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านห้วยหาน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

A Comparison of Problems and Obstacles in Household Accounting
for the Hmong tribe at Huai Han Village, Wiang Kaen District,
Chiang Rai Province

สุบิน พุทโสม¹ นิตยา ลีโนทัย¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและ 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ชาวเขาเผ่าม้ง หมู่บ้านห้วยหาน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำนวน 202 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติ t-test และ One way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 ปีถึง 40 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 บาทถึง 10,000 บาท ระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าปัญหาและอุปสรรคเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.02$) คือ ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัว และต่ำสุด ($\bar{X} = 2.80$) คือ มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศและรายได้แตกต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรค การจัดทำบัญชีครัวเรือน ชาวเขาเผ่าม้ง

Abstract

The objectives of this research were to 1) study problems and obstacles in conducting household accounting and 2) compare the problems and obstacles in conducting household accounting according to the personal factors of the

¹ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

respondents. The sample of this research was 202 Hmong tribe households of Huai Han Village, Por Sub district, Wiang Kaen District, Chiang Rai Province. A questionnaire was used to collect the data. Statistics tools used in the study were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One way ANOVA.

The results found that the majority of the population was male, ages 31-40 years old, average monthly household income in the range of 5,000 – 10,000 THB. The level of problems and obstacles in conducting household accounting were at a moderate level. The highest level of problems and obstacles in conducting household accounting was lack of participation of family members (3.02) and the lowest was there is no time to prepare a household account because too many responsibilities (2.80). The results of the comparison showed that the respondents who had different age, marital status, education level, occupation, and number of household members had no significantly different in the level of problems and obstacles in conducting household accounting. However, respondents who had different gender and income had different problems and obstacles in conducting household accounting at statistical significance at 0.05 levels.

Keywords: Problem and Obstacle, Conducting Household Accounting, Hmong Tribe

บทนำ

สำนักงานส่งเสริมกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2557) กล่าวว่าจากสภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยมและความฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ส่งผลให้คนไทยตามกระแสนิยมจนกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหานี้ที่เรื้อรัง ดังนั้นเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมายุครบ 84 พรรษาในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2554 หน่วยงานภาครัฐได้เชิญชวนทุกครัวเรือนน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวและไม่ยาก คือ การบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เกิดวินัยในการใช้จ่ายและเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการออมและส่งผลทำให้ครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2556) ได้กล่าวว่า บัญชีครัวเรือนเป็นการประยุกต์ทางการบัญชีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนลดค่าใช้จ่าย เกิดการประหยัดและการออมมีรายได้เพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลง และสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อนเป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยความรู้และคุณธรรม วาริพิน มงคลสมัย (2551,

2552) และชนิตา โชติเสถียรกุล (2553) กล่าวว่าประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เป็นกำลังใจในการหารายได้มากขึ้น และมีเงินออมมากขึ้น ในขณะที่ศุภโชค แก้วทอง และสมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล (2552) พบว่าหลังการจัดทำบัญชีครัวเรือน นอกจากจะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นและมีเงินออมเพิ่มขึ้นแล้วยังทำให้หนี้สินลดลงและสามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายได้

การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่ดี ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาของศุภโชค แก้วทองและสมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล (2552) และภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) พบว่าบัญชีครัวเรือนเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์หลายประการ เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลง และสามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างยั่งยืน แต่ผลการศึกษาต่างๆ ยังพบว่าการบันทึกข้อมูลทางการบัญชีหรือการจัดทำบัญชีเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยาก และผู้จัดทำบัญชีต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอจึงจะสามารถบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้อง จากผลการศึกษาของวาริพิน มงคลสมัย (2552) พบว่าไม่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพราะขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน ส่วนการศึกษาของชนิตา โชติเสถียรกุล (2553) พบว่าประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางด้านบัญชีมาก่อน แต่ไม่มีประสบการณ์ในการบันทึกบัญชีครัวเรือน สำหรับปัญหาของการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่พบส่วนใหญ่ 3 อันดับแรก คือ ไม่มีเวลาในการบันทึกบัญชี สายตาไม่ดี ไม่ได้บันทึกอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของศิริประภา ศรีวิโรจน์ (2553) และสุภัทธร ทวีจันทร์ (2556) ที่พบว่าประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี และมีความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนระดับมากรวมทั้งสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน

จากข้อมูลที่กล่าวถึงข้างต้น พบว่าผลการศึกษาที่มีความขัดแย้งกันส่งผลทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อระบุระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยวิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยแก้ไขปัญหาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหัวใจที่แท้จริงของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

สำนักงานส่งเสริมกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2557) กล่าวว่าการทำบัญชี คือ การจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเงินไขปัจจัยในการดำรงชีวิตของตนเอง และภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ในส่วนของการทำบัญชีภายในครอบครัวนั้นเรียกว่า “บัญชีครัวเรือน (Household accounting) ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า บัญชีครัวเรือน หมายถึง การแสดงหรือการบันทึกจำนวนเงินรับ-จ่ายประจำวันของครัวเรือน โดยแสดงวันเดือนปี รายการรับ-จ่าย และจำนวนเงิน บัญชีครัวเรือนมีทั้งแบบบันทึกอย่างง่ายและแบบบันทึกที่มีความซับซ้อน และนอกจากนี้บัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึกข้อมูลด้านอื่นๆ ในชีวิต ซึ่งอาจเป็นสิ่งหรือเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตทุกเรื่อง ซึ่งการจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเองครอบครัว ชุมชนและประเทศ นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550 หน้า 26) กล่าวว่าการทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายประจำวันของครัวเรือน ซึ่งมีความสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ทำให้ทราบรายรับ รายจ่าย และหนี้สินของครัวเรือน 2) ทำให้ทราบว่าครัวเรือนมีเงินคงเหลือเท่าใดในแต่ละวัน และ 3) สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการเงิน จัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายและวางแผนการใช้จ่าย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บัญชีครัวเรือน หมายถึง รายการแสดงข้อมูลรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน ส่วนการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นหมายถึง การจัดทำบันทึกการแสดงผลข้อมูลรายรับและรายจ่ายของครัวเรือนที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้จัดทำบัญชีทราบถึงข้อมูลรายรับและรายจ่ายของตนเองและครัวเรือน และนำมาประกอบการตัดสินใจวางแผนทางการเงินสำหรับครัวเรือน

2. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจุบันแม้ว่าบุคคลทั่วไปจะรู้จักคำว่า บัญชีครัวเรือน หากจะเปรียบเทียบในระดับประเทศแล้วปรากฏว่ามีประชาชนจำนวนไม่มากที่เข้าใจความหมายของการทำบัญชีครัวเรือนอย่างแท้จริง เนื่องด้วยเหตุหลายประการ ได้แก่ 1) ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบัญชี ในการจัดทำแบบฟอร์มทางการบัญชีและวิธีการบันทึกบัญชีที่ถูกต้อง (ภัทรา เรื่องสินภิญญา, 2555) 2) ขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนทั่วไปน้อย 3) ประชาชนบางกลุ่มไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยให้เหตุผลว่าไม่จำเป็นต้องทำบัญชี เพียงแค่ใช้หลักการประหยัดในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็เพียงพอแล้ว (มยุรี กิมงวนสง, 2551) 4) ยังมีความสับสนและเข้าใจไม่ถูกต้องเนื่องจากเข้าใจว่าบัญชีครัวเรือนเป็นบัญชีที่จัดไว้สำหรับกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น และมีบทบาทสำคัญเฉพาะครอบครัวที่มีหัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่บันทึกบัญชีเท่านั้น ผู้ที่ไม่มีหน้าที่จึงไม่สนใจที่จะเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือหรือพึ่งพาตนเอง นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดสภาพคล่องของประชาชนที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลต้องแก้ไขและส่งเสริมให้ประชาชนมี

ความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการการเงินของตนเองและครอบครัวได้

3. ชาวเขาเผ่าม้งและบัญชีครัวเรือน

ชาวเขาเผ่าม้ง (Hmong) เดิมอาศัยอยู่ในประเทศจีนต่อมาอพยพลงมาจากตอนใต้ของจีนและเขตอินโดจีนในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และตอนเหนือของประเทศไทยประมาณ พ.ศ.2400 ประชากรของม้งในประเทศไทยมีมากเป็นอันดับ 2 รองจากกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูเขาสูงหรือที่ราบเชิงเขา (สวัสดิ์ไทยแลนด์, 2559) ระบบเศรษฐกิจของชาวเขาเผ่าม้งในปัจจุบันไม่ได้ประกอบ การเกษตรเพียงอย่างเดียว เนื่องจากหมู่บ้านในท้องที่อำเภอและจังหวัดต่างๆ ได้รับอิทธิพลจากภายนอกและการพัฒนาจากหน่วยราชการต่างๆ ในระดับมากน้อยต่างกัน จึงส่งผลทำให้ระบบ การเกษตรมีความแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร (ระบบเศรษฐกิจ, 2010) โดยที่ ผ่านมาชาวเขาเผ่าม้งได้รับการส่งเสริมให้นำบัญชีครัวเรือนมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความ ยากจน หรือปัญหาหนี้สิน ทั้งในรูปแบบของการเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนและอาสาสมัคร ที่มีความพร้อมเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2552)

ดังนั้นจากแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนและการจัดทำ บัญชีครัวเรือน และแนวคิดเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าม้ง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัด เชียงราย ซึ่งถือได้ว่าเป็นชาวเขาเผ่าม้งอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการรณรงค์ให้นำบัญชีครัวเรือนมาใช้ ประโยชน์เพื่อจัดบันทึกรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายจำนวน 408 ครัวเรือน (รายงานจำนวนครัวเรือน, ตำบลปอ, อำเภอเวียงแก่น, 2557) นำมาคำนวณโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) กรณีทราบขนาดของประชากร ณ ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ คือ 201.98 หรือ 202 ครัวเรือน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบล ปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุดของ หัวหน้าครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

2) ตัวแปรตาม คือ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้าน ห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยได้สร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อคำถามแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิดจำนวน 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายปิดจำนวน 7 ข้อ และ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha Coefficient ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.837 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูลและสถิติที่ใช้แบ่งตามลักษณะข้อมูลและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) คือมาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยเท่ากันทุกช่วงชั้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 100) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ใช้สถิติ t-test และ One way ANOVA ในกรณีข้อมูลมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' Method

ผลการวิจัย

1. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครอบครัว 202 คน เป็นเพศชาย 136 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 มีอายุระหว่าง 31 ปีถึง 40 ปี 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 มีสถานภาพสมรส 167 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา 82 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 มีอาชีพหลัก คือ เป็นเกษตรกร 155คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,000 บาทถึง 10,000 บาท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 4 คนถึง 6 คน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6

2. ผลจากการศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.80) โดยระดับปัญหาและอุปสรรคด้าน “ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกใน

ครอบครัว” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.02$) และปัญหาและอุปสรรคด้าน “มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.63$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

3.1 เพศ จากการศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบแบบ t-test พบว่าเพศชายและเพศหญิง มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนรับรู้ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3.2 อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบแบบความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) พบว่าระดับอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน แต่พบว่ารายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	Df	M.S.	F	P
อายุ					
ระหว่างกลุ่ม	1.66	5	0.33	0.72	0.61
ภายในกลุ่ม	90.13	196	0.46		
รวม	91.79	201			
สถานภาพสมรส					
ระหว่างกลุ่ม	2.57	3	0.86	1.90	0.13
ภายในกลุ่ม	89.22	198	0.45		
รวม	91.79	201			
ระดับการศึกษา					
ระหว่างกลุ่ม	2.28	4	0.57	1.26	0.29
ภายในกลุ่ม	89.51	197	0.45		
รวม	91.79	201			
อาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	3.84	4	0.96	2.15	0.08

แหล่งความแปรปรวน	S.S.	Df	M.S.	F	P
ภายในกลุ่ม	87.95	197	0.45		
รวม	91.79	201			
รายได้					
ระหว่างกลุ่ม	9.87	4	2.47	5.93	0.00*
ภายในกลุ่ม	81.92	197	0.42		
รวม	91.79	201			
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน					
ระหว่างกลุ่ม	0.78	3	0.26	0.57	0.64
ภายในกลุ่ม	91.01	198	0.46		
รวม	91.79	201			

* $p \leq 0.05$ (1-tailed)

เมื่อนำค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกันมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method) พบว่าค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับรายได้ 5,000 บาทถึง 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.59$) และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับรายได้ 5,000 บาทถึง 10,000 บาทมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยทาน ตำบลปอ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริประภา ศรีวิโรจน์ (2553) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ความร่วมมือของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา โชติเสถียรกุล (2553) และ อังคณา ประเสริฐศรี และคณะ (2555) ที่พบว่าปัญหาอันดับแรกของการเข้าร่วมในการจัดทำบัญชี คือ ไม่มีเวลาในการบันทึกบัญชีส่วนงานวิจัยของสุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์ (2551) และตุลยา ตุลาดีลก และคณะ (2554) พบว่าสาเหตุที่ไม่ทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบัน เนื่องมาจาก

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก ทำให้เสียเวลาในการจัดทำ และมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก

จากการศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไชยา ทองด้อย (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าอายุ การศึกษา และขนาดของครอบครัวไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนการศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำแนกตามระดับรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของผู้มีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างจากผู้ที่มีระดับรายได้ 5,000 บาทถึง 10,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราจิตร แสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (2558) พบว่า รายได้ส่งผลต่อปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านห้วยห่าน ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายเท่านั้น ผลการศึกษาจึงมีขอบเขตจำกัด ดังนั้นจึงควรศึกษาในขอบเขตประชากรที่กว้างขึ้น คือศึกษาประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อื่นๆ เช่น ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ
2. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเท่านั้น ควรศึกษาขอบเขตเนื้อหาในด้านอื่นๆ เช่น ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของหัวหน้าครอบครัวหรือผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากอาจมีแนวคิดและทฤษฎีที่ประกอบด้วยตัวแปรอื่นๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วย
3. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้น การศึกษาค้นคว้าต่อไป อาจใช้การศึกษาแบบสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการศึกษาโดยใช้ Focus group เกี่ยวกับแนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำงานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2552). เพชรบูรณ์ สอนบัญชีชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: http://www.cad.go.th/ewt_news.php?nid=5960. (2560, 4 สิงหาคม).
- ชนิตา โชติเสถียรกุล. (2553). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครอง นักศึกษาสาขาการบัญชีคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
- ไชยา ทองด้อย. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตจังหวัด เพชรบูรณ์. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.spu.a.th/account/files/2012/07/ไชยา-ทองด้อย.pdf> (2560, 16 สิงหาคม)
- ตุลยา ตูลาติลก, ชัชชญา ยอดสุวรรณ และฉัตรฤดี จองสุริยภาส. (2554). การทำบัญชีครัวเรือนของ ประชากรในตำบลท่าสุต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2550). โครงการ ครอบครัวยุคใหม่ไทยร่วมใจทำ บัญชีครัวเรือน. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <https://www.gotoknow.org/posts/902> (2560, 10 สิงหาคม)
- นภาพร ลิขิตวงศ์จร. (2550, กรกฎาคม-กันยายน). บัญชีครัวเรือน: เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศูนย์บริการวิชาการ. หน้า 25-29.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภัทรา เรื่องสินปัญญา. (2552). พฤติกรรมการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลของนักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 1, 69-74.
- _____. (2555). บัญชีครัวเรือนเรื่องใกล้ตัวที่ลูกมองข้าม. วารสารวิทยาการจัดการและ สารสนเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- _____. (2556). บัญชีครัวเรือน. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: http://ms.pbru.ac.th/home_accounting/homeaccounting_book_all.pdf (2560, 15 สิงหาคม)
- ภัทราจิตร แสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. (2558). ความสัมพันธ์ผลของการบริการวิชาการกับการ พัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีการทำบัญชีครัวเรือน บ้านนาเรือน้อย ตำบลนาเรือง อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6, 26 มิถุนายน 2559. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- มยุรี กิม่วงสง. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ระบบเศรษฐกิจ. (2010). **ข้อมูลชาวเขา**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.mhfdc.org/interest12.htm> (2560, 4 สิงหาคม).
- วาริพิน มงคลสมัย. (2551). **การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- _____. (2552). **การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศิริประภา ศรีวีโรจน์. (2553). **การศึกษาสภาพปัญหาและการติดตามประเมินโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน**. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
- ศุภโชค ก้าวทอง และ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. (2552). **การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อ ลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**.
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2557). **รายงานจำนวนครัวเรือนตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://chiangrai.kapook.com/เวียงแก่น/> (2560, 15 สิงหาคม)
- สวีสวีไทยแลนด์. (2559). **ชาวเขาเผ่าต่างๆ**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.sawadee.co.th/thailand/hilltribes/hmong.html> (2560, 4 สิงหาคม)
- สำนักงานส่งเสริมกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2557). **บัญชีครัวเรือน วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.thaihealth.or.th/Content/26490-บัญชีครัวเรือน%20วิธีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาชีวิต%20.html> (2560, 10 สิงหาคม)
- สุนีย์ ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธิ์. (2551). **การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สุภัทธร ทวีจันทร์. (2556). **การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะมูง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ**. *Graduate Studies Journal*, 10(48), May-June 2013.
- อังคณา ประเสริฐศรี, ธนาวุฒิ พิมพ์กิ และกาญจนา ผลาผล. (2555). **ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน: กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://repository.rmutto.ac.th/xmlui/handle/123456789/106> (2560, 16 สิงหาคม)
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introduction analysis**. Harper & Row.